

(наприклад, через відсутність ознаки систематичності), але вчинено членом родини, співмешканцем тощо, слідчому обов'язково слід аргументовано обґрунтовувати в обвинувальному висновку пов'язаність кримінального правопорушення з домашнім насильством. Тільки за умови належної аргументації в обвинувальному висновку суд зможе констатувати пов'язаність кримінального правопорушення з домашнім насильством.

Для того щоб притягнути кривдника до відповідальності, важливо надати докази не тільки щодо самого факту домашнього насильства, а і стосовно наслідків, що їх зазнала постраждала особа. Зібрані докази у подальшому можна використати на захист інтересів постраждалої особи, задля забезпечення її безпеки та відновлення порушених прав.

Лариса НАЛИВАЙКО,
помічник ректора
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
з гендерних питань,
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України

ДЕОКУПАЦІЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОЇ РЕІНТЕГРАЦІЇ ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

Реінтеграція тимчасово окупованих територій вимагає комплексного підходу та послідовності заходів, щоб повернути такі території до складу держави-суверена та відновити територіальну цілісність відповідно до міжнародного права. Однією з ключових передумов успішної реінтеграції є деокупація – процес повернення контролю над окупованими територіями та виведення окупаційних сил. Деокупація створює необхідну базу для подальших заходів із відновлення інфраструктури, захисту прав людини та економічного розвитку. Особливої уваги у цій сфері потребує вивчення ефективних механізмів деокупації та реінтеграції, що передбачає розробку оптимальних підходів до виведення окупаційних військ, забезпечення безпеки під час процесу деокупації, а також стратегій відновлення соціально-економічного розвитку та забезпечення прав людини на тимчасово окупованих територіях.

У зазначеній сфері наукові дослідження здійснюють такі вчені, як Б. Бабін, С. Баранов, М. Баймуратов, Ю. Бальцій, О. Батанов, Р. Бедрій, О. Буткевич, О. Власюк, А. Войціховський, П. Гай-Нижник, В. Горбулін, О. Дахно, А. Дегтеренко, С. Дейнеко, В. Демиденко, Р. Єделев, О. Задорожній, О. Іляшко, Н. Камінська, Т. Карабін, Д. Кіріка, М. Ковалів, С. Кононенко, А. Кориневич, О. Кресін, І. Кресіна, О. Ляшенко, А. Мацко, А. Миколук, Н. Мішина, А. Надутий, М. Рубащенко, К. Савчук, А. Санченко, О. Скобельська,

О. Скрипнюк, Л. Тимченко, В. Топчій, О. Циганов, С. Чумаченко, В. Шаповал, Н. Шаптала, В. Шевчук, Ю. Шемшученко, Є. Щербань, В. Явір, І. Яковюк, А. Яновицька, Н. Янчук та ін.

Зважаючи на поточну ситуацію, перший етап – деокупація – передбачає проведення військових операцій, дипломатичних переговорів та застосування правових інструментів із метою повернення контролю над окупованими територіями та відновлення державного управління на них.

І. Малик наголошує, що концепція безпечної реінтеграції тимчасово окупованих територій України може бути реалізована в разі тісної співпраці та взаємодії трьох елементів:

- міжнародного співробітництва;
- деокупації прифронтових та тимчасово окупованих територій;
- забезпечення національної єдності та соціальної згуртованості [3, с. 65].

Принагідно зауважити, що будь-яка концепція реінтеграції тимчасово окупованих територій передбачає використання різних форм та інструментів, що об'єднуються в єдину взаємоузгоджену систему.

У вітчизняному науковому дискурсі механізм деокупації тимчасово окупованих територій класифікується на такі категорії:

- а) політичні;
- б) інституційно-організаційні;
- в) соціально-економічні;
- г) правові;
- д) інформаційно-ідеологічні засоби та форми деокупації [1, с. 58; 2, с. 67].

Кожна з цих категорій відображає специфіку підходів, що застосовуються у процесі реінтеграції і спрямовані на повернення контролю держави над територіями, що перебували під тимчасовою окупацією, та відновлення територіальної цілісності.

В окресленому контексті можна спостерігати взаємозв'язок понять «деокупація» та «реінтеграція» щодо тимчасово окупованих територій. Однак для забезпечення термінологічної узгодженості під час наукової розробки необхідно дослідити визначення цих категорій.

Сьогодні ці терміни відзначаються професійною спеціалізацією, особливо в політико-правовому контексті. Наприклад, О. Савчук підкреслює, що деокупація тимчасово окупованої території України – це комплекс заходів різних сфер, включно з правовими, військовими, політичними, дипломатичними, адміністративними, економічними, інформаційними, соціальними та ін., що спрямовані на відновлення державного суверенітету та територіальної цілісності в межах державного кордону України [6]. Схоже визначення міститься й у Законі України «Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання правового режиму на тимчасово окупованій території України», відповідно до якого деокупація становить комплекс заходів державної політики, спрямованих на повне видалення на тимчасово окупованій території України збройних формувань російської

федерації та окупаційної адміністрації російської федерації, а також встановлення загального ефективного контролю України над цією територією, зокрема повернення її під загальну юрисдикцію України та відновлення конституційного ладу [4]. Нормативне визначення терміна сформовано також у Законі України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» [5]. Ця концепція передбачає відмінності у ставленні до країни-агресора, включно з відмежуванням від будь-якої присутності на території України її збройних формувань.

Таким чином, деокупація – це комплекс принципів, форм, методів та засобів політичного, економічного, військового, правового та гуманітарного характеру для відновлення державного суверенітету держави та територіальної цілісності над тимчасово окупованими територіями. Для успішної реалізації цієї стратегічної мети необхідна співпраця з експертним середовищем та громадянським суспільством. У контексті національної, європейської та демократичної перспектив українське суспільство потребує політичної єдності, соціальної та інтелектуальної мобілізації, розуміння стратегічних перспектив та належного кадрового забезпечення для ефективного виконання цих завдань.

У свою чергу, термін «реінтеграція» трактується як об'єднання на нових принципах того, що раніше було роз'єднаним або розпалося, утворення єдності під новими умовами [5]. Цей процес передбачає припинення присутності збройних формувань та окупаційної адміністрації російської федерації на зазначеній території та встановлення повного контролю України над нею. Реінтеграція також передбачає повернення тимчасово окупованої території під загальну юрисдикцію України та відновлення конституційного ладу на цій території.

Таким чином, реінтеграція тимчасово окупованих територій України являє собою комплекс послідовних заходів політичного, економічного, правового та гуманітарного характеру, що визначаються та впроваджуються органами публічної влади за підтримки міжнародних організацій та країн-партнерів із метою повернення тимчасово окупованих територій та відновлення прав і свобод осіб, які проживають на цих територіях.

Отже, при ретельному аналізі характеристик процесів деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій можемо дійти висновку, що відмінність між поняттями полягає в основних завданнях та методах реалізації згаданих процесів. Так, деокупація передбачає виведення регулярних та іррегулярних збройних формувань держави-агресора або організацію мирних договорів для відновлення контролю держави над тимчасово окупованою територією. З іншого боку, реінтеграція націлена на відновлення територіальної цілісності, соціально-економічного розвитку та зв'язків із державою-сувереном окупованої території. Тобто, відмінними рисами є послідовність (деокупація завжди передує реінтеграції), активне залучення військового компонента тощо.

Список використаних джерел:

1. Камінська Н. В. Деокупація як інструмент відновлення територіальної цілісності України: загальнотеоретична характеристика та тенденції законотворчості. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2022. № 1. С. 50-69.
2. Камінська Н. В., Демиденко В. О. Механізм деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території України: проблеми комплексного забезпечення. *Невідкладні заходи з протидії російській агресії з Криму: політичні, юридичні, економічні, управлінські та соціальні аспекти*: матер. наук.-практ. конф. (м. Київ, 4 вересня 2018 р.). К. ; Одеса : Фенікс, 2018. С. 65-69.
3. Малик І. Р. Співвідношення базових сценаріїв повернення окупованих російською федерацією територій ОРДЛО та стратегії «безпечної реінтеграції». *Регіональні студії*. 2021. № 27. С. 63-68.
4. Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання правового режиму на тимчасово окупованій території України: Закон України від 21.04.2022 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2217-20#Text>.
5. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>.
6. Проект Закону про деокупацію (формула Свободи) 5093 від 18.02.2021 р. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/548154>.

Віта КОНОНЕЦЬ,

провідний фахівець відділення
організації наукової роботи
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
майор поліції

Максим БОГУСЛАВСЬКИЙ,

заступник декана факультету
підготовки фахівців для
підрозділів кримінальної поліції
Національної поліції України
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ МОБІЛІЗАЦІЙНОЇ РОБОТИ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Повномасштабне вторгнення російської федерації в лютому 2022 року назавжди змінило життя та діяльність усіх верств населення, державних інституцій, підприємств та організацій у нашій країні. Основним напрямом